

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ
CICLUL INFERIOR AL LICEULUI
LIMBA PORTUGHEZĂ

(LIMBĂ MODERNĂ 2)

CLASA A X-A

Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. _____/_____

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Curriculumul de LIMBĂ MODERNĂ L2 pentru clasa a X-a a fost elaborat avându-se în vedere următoarele:

- structura sistemului de învățământ liceal din România;
- curriculumul parcurs de elevi până în clasa a VIII-a;
- reperele impuse de **OM 3410/16.03.2009**, **OM 3411/16.03.2009** și **OM 3412/16.03.2009** privind aprobarea Planurilor cadru de învățământ pentru clasele a IX-a - a XII-a (teoretic și vocațional), respectiv pentru clasele a IX-a și a X-a, filieră tehnologică;
- documentele europene privind achiziționarea competențelor-cheie în cadrul învățământului obligatoriu;
- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la încheierea ciclului inferior al liceului.

Curriculumul orientează proiectarea predării/ învățării pe următoarele linii directoare:

A. practica rațională a limbii. Prin dezvoltarea competențelor de receptare și producere, elevul va putea, în limitele cunoștințelor dobândite, să decodifice și să producă, atât oral cât și în scris, mesaje corecte și adecvate funcțional și comunicativ.

B. formarea și dezvoltarea de competențe de comunicare și interacțiune. Elevul va fi capabil să utilizeze conștient și adecvat funcțional modalități și tehnici de interacțiune (orală și în scris) în diverse contexte comunicative.

C. dezvoltarea unor tehnici de muncă intelectuală în vederea învățării pe toată durata vieții. Elevul va învăța să utilizeze strategii și tehnici de studiu prin care să valorifice cunoștințe și deprinderi achiziționate prin studiul altor discipline, dintr-o perspectivă cross-curriculară, să utilizeze informații din tabele, scheme, să folosească dicționare și alte tipuri de lucrări de referință, alte surse de informare, inclusiv Internetul.

Obiectivul fundamental al disciplinei LIMBI MODERNE este achiziționarea și dezvoltarea de către elevi a competențelor de comunicare necesare pentru o comunicare adecvată situațional/ acceptată social prin însușirea de cunoștințe, deprinderi și atitudini specifice, în conformitate cu "*Key Competences for Long Life Learning*" programme (2006), la niveluri echivalente cu cele prevăzute în *Cadrul comun de referință european pentru Limbi: învățare, predare, evaluare*.

În conformitate cu planurile cadru aprobate prin **OM 3410/16.03.2009, OM 3411/16.03.2009 OM și 3412/16.03.2009**, disciplina **LIMBA MODERNĂ L2** are următorul **regim de predare** la clasele a IX-a și a X-a:

Filieră	Profil	Specializare	Număr de ore pe săptămână (TC + CD)	
			Clasa a IX-a	Clasa a X-a
Teoretică	Real	toate specializările	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Umanist	toate specializările	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
Tehnologică	Tehnic	toate specializările	2 (2 + 0)	2 (1 + 1)
	Resurse naturale și protecția mediului	toate specializările	2 (2 + 0)	2 (1 + 1)
	Servicii	toate specializările	2 (2 + 0)	2 (1 + 1)
Vocațională	Militar (M.Ap.N.)	Matematică-informatică	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Ordine și securitate publică	Științe sociale	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Pedagogic	toate specializările	2 (1 + 1)	2 (1 + 1)
	Artistic	toate specializările	1 (1 + 0)	1 (1 + 0)
	Sportiv	toate specializările	1 (1 + 0)	1 (1 + 0)
	Teologic	toate specializările	1 (1 + 0)	1 (1 + 0)

Pornind de la regimul de predare a limbilor moderne, **curriculum-ul pentru clasa a X-a, ciclul inferior de liceu L2 este format din:**

- **PROGRAMA pentru limba modernă 2 (anul VI de studiu)**, care se adresează elevilor de liceu de la toate filierele și profilurile care au început studiul limbii moderne în clasa a V-a

Delimitarea parcursului de învățare se realizează pe baza unui model care îmbină competențe și Forme de prezentare a conținuturilor.

4. Structura programelor

➤ **COMPETENȚE GENERALE** (definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreaga durată a liceului);

➤ **VALORI ȘI ATITUDINI** (ce urmează a fi formate pe întreg parcursul învățământului liceal pentru educarea tinerilor în spiritul valorilor europene);

➤ **COMPETENȚE SPECIFICE** (derivate din competențele generale și care se formează pe durata unui an de studiu) **corelate cu FORME DE PREZENTARE A CONȚINUTURILOR**. Această corelare constituie pivotul curriculumului și accentuează latura sa pragmatică: devine astfel transparent nu numai ce se învață, dar mai ales de ce anume se învață anumite conținuturi.

➤ **SUGESTII METODOLOGICE structurate pe două domenii:**

Conținuturi recomandate care sunt structurate, pentru fiecare limbă, în:

- **Teme** (prezintă domeniile și temele care vor constitui contextul pentru realizarea activităților de învățare pe parcursul orelor de limba portugheză și vor delimita tematica ce va fi folosită în evaluare.)
- **Funcții comunicative ale limbii** (precizează actele de vorbire utile pentru adecvarea funcțională a comunicării)
- **Elemente de construcție a comunicării** (conțin categorii de structuri lingvistice care vor fi utilizate în comunicare)

Scurt ghid metodologic (sugestii oferite ca sprijin pentru proiectarea și realizarea demersului didactic)

La nivelul ciclului gimnazial, parcursul formativ s-a concentrat pe formarea și dezvoltarea deprinderilor integratoare, polarizate de fapt pe receptarea și pe producerea de mesaje orale și scrise.

Începând cu clasa a IX-a și în următoarele, alături de două competențe generale care continuă acest parcurs, se adaugă interacțiunea în comunicarea orală și scrisă, precum și transferul și medierea mesajelor. Delimitarea unei competențe de interacțiune este necesară pentru ca elevii de vârstă liceală să devină conștienți de modul în care o interacțiune orală/ scrisă devine eficientă și să cunoască criteriile de evaluare a acestor interacțiuni. În cazul medierii și transferului mesajelor avem de-a face cu o competență de ordin înalt, legitim de format la nivelul liceului. Aceasta presupune treceri de la un cod la altul (între două limbi, de exemplu, sau de la verbal la non-verbal și invers) sau adaptări și reformulări ale diverselor mesaje în funcție de cerințele concrete ale situației de comunicare.

Seturile de competențe specifice corelate cu forme de prezentare a conținuturilor constituie esența programelor. Rubricile "Competențe specifice" conțin competențe cu un grad de generalitate suficient de scăzut pentru a putea fi formate pe durata unui an școlar. Rubricile "Forme de prezentare a conținuturilor" cuprind conținuturi conceptuale (tipuri și categorii de text) și conținuturi procedurale (tehnici ce trebuie însușite de elevi).

Structura de competențe corelate cu tipuri de conținut oferă un cadru adecvat și util pentru procesul de evaluare a învățării, sprijinindu-l și asigurându-i un caracter mai practic și mai transparent.

Capitolul de sugestii metodologice de aplicare este menit a veni în sprijinul cadrelor didactice în vederea organizării unui demers didactic modern și eficient și este structurat în două subcapitole:

- **conținuturi recomandate de Comisia Națională;**
- **scurt ghid metodologic** pentru proiectarea și derularea activității la clasă.

Listele de conținuturi recomandate conțin **arii tematice** pentru contextualizarea activităților de învățare, **elemente de construcție a comunicării** (structuri lingvistice) care vor fi achiziționate și cu care se va opera pe parcursul activităților, și **funcții comunicative** (acte de vorbire) care vor fi exersate și utilizate de elevi.

În elaborarea programelor s-au avut în vedere – în conformitate cu documentele de politică educațională ale Ministerului Educației și Cercetării și cu prevederile documentelor europene asumate de România – competențele și nivelurile de performanță prevăzute de **Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare**. Pentru a se crea condițiile de realizare a unei evaluări unitare și standardizate a nivelului de achiziție a capacităților / competențelor, și în scopul de a se crea premisele pentru o eventuală certificare a competențelor de comunicare în limba modernă dobândite în școală, se vor elabora, pentru finele ciclului inferior al liceului, standarde curriculare de performanță. Acestea vor fi corelate cu nivelurile prevăzute de **Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare**, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene.

La sfârșitul clasei a X-a, nivelurile țintă vor fi compatibile cu următoarele niveluri țintă din **Cadrul European Comun de Referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare**:

- LIMBA MODERNĂ 2
 - **nivelul B1** – pentru **competențele de receptare**
 - **nivelul A2** – pentru **competențele de producere**

COMPETENȚE GENERALE

LIMBA MODERNĂ 2

1. Receptarea mesajelor transmise oral sau în scris în diferite situații de comunicare
2. Producerea de mesaje orale sau scrise adecvate unor anumite contexte
3. Realizarea de interacțiuni în comunicarea orală sau scrisă
4. Transferul și medierea mesajelor orale sau scrise în situații variate de comunicare

VALORI ȘI ATITUDINI

- Manifestarea flexibilității în cadrul schimbului de idei și în cadrul lucrului în echipă în diferite situații de comunicare
- Conștientizarea rolului limbii portugheze ca mijloc de acces la piața internațională a muncii și la patrimoniul culturii universale
- Disponibilitatea pentru acceptarea diferențelor și pentru manifestarea toleranței prin abordarea critică a diferențelor și a stereotipurilor culturale
- Dezvoltarea interesului pentru descoperirea unor aspecte culturale specifice, prin receptarea unei varietăți de texte în limba modernă și prin raportarea la civilizația spațiului cultural lusitan

**PROGRAMA L2: limba modernă 2 – liceu, toate filierele, profilurile și specializările
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI FORME DE PREZENTARE A CONȚINUTURILOR¹**

1. Receptarea mesajelor transmise oral sau în scris în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
1.1 Identificarea a ideilor esențiale dintr-un text de complexitate medie 1.2 Deducerea din context a înțelesului unor elemente necunoscute dintr-un mesaj audiat 1.3 Recunoașterea unor informații specifice dintr-un text citit/ ascultat pe subiecte familiare, articulat clar și cu viteză normală 1.4 Selectarea unor informații relevante din fragmente de texte informative, instrucțiuni, tabele, hărți, pentru a îndeplini o sarcină de lucru	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentări scrise (de dificultate și lungime medie) pe teme de interes • Texte de complexitate medie, autentice sau adaptate • Dialoguri, conversații • Diverse configurații text-imagini, grafice și tabele • Înregistrări audio/ video din prezentări de știri radio/ TV 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentări orale

2. Producerea de mesaje orale sau scrise adecvate unor contexte variate de comunicare

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
2.1 Redactarea de instrucțiuni, anunțuri de mică publicitate, pagini de jurnal 2.2 Prezentarea succintă – oral sau în scris – a unui eveniment sau a unor experiențe personale, utilizând elemente de descriere și narațiune	<ul style="list-style-type: none"> • Redactări cu caracter personal • Scurte anunțuri destinate spațiului public (anunțuri de mică publicitate) • Prezentare orală/ scrisă 	<ul style="list-style-type: none"> • Descrieri de obiecte, persoane • Paragrafe pe diverse arii tematice

3. Realizarea de interacțiuni în comunicarea orală sau scrisă

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
3.1 Exprimarea poziției față de opiniile exprimate în cadrul unei discuții 3.2 Comunicarea în vederea realizării unei sarcini care necesită un schimb de informații simplu și direct 3.3 Redactarea unor mesaje de răspuns în care sunt exprimate mulțumiri sau scuze 3.4 Notarea informațiilor pertinente dintr-o comunicare pe subiecte cunoscute, rostită cu viteză normală, pe care o poate întrerupe pentru a cere formulări sau repetări	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogul • Conversația cotidiană • Mesaje personale • Scrisori personale simple • Funcțiile comunicative ale limbii necesare exercitării acestor competențe 	

4. Transferul și medierea mesajelor orale sau scrise în situații variate de comunicare

Competențe specifice	Forme de prezentare a conținuturilor	
	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
4.1 Reducerea unui paragraf la o idee esențială 4.2 Reformularea, la cererea interlocutorului, a unei replici în cadrul unui schimb de informații/ idei pe teme familiare 4.3 Înregistrarea informațiilor receptate oral sau în scris sub formă de notițe	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmente de texte de informare generală • Dialogul și conversația 	<ul style="list-style-type: none"> • Înregistrări audio/ video pe teme de interes • Fișe și instrucțiuni de lucru

¹ Competențele scrise cu aldine și conținuturile din rubrica "Forme de prezentare a conținuturilor CD" aparțin curriculumului diferențiat și se adresează numai claselor de liceu, care au prevăzută 1 oră în CD în planul cadru.

RECOMANDĂRI PRIVIND CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Programa L2: limba modernă 2 (anul VI de studiu) – liceu, toate filierele, profilurile și specializările TEME

Se recomandă ca activitățile de învățare pentru limba modernă 2 să fie proiectate și realizate în contextul următoarelor teme:

DOMENIUL PERSONAL

- Relații interumane / interpersonale în familie și în societate
- Viața cotidiană (locuința, alimentație, hobby, activități de timp liber)
- Universul adolescenței (fapte de viață)
- Stiluri de viață în lumea lusofonă; (datini, obiceiuri, sărbători tradiționale, gastronomie)

DOMENIUL PUBLIC

- Țări, regiuni, orașe – obiective turistice, culturale
- Aspecte din viața socială; date importante din universul contemporan portughez
- Mediul ambiant
- Mass-media

DOMENIUL OCUPAȚIONAL

- Aspecte semnificative din viața profesională (meserii, ocupații)
- Proiecte de viitor

DOMENIUL EDUCAȚIONAL

- Universul cultural portughez/lusofon
- Personalități din sfera culturală / științifică / sportivă

FUNCȚII COMUNICATIVE ALE LIMBII

Pe parcursul clasei a X-a, la limba modernă 2, se vor achiziționa și utiliza următoarele funcții comunicative ale limbii:

- a solicita și a oferi informații generale
- a solicita și a oferi informații de ordin personal
- a solicita și a oferi informații despre locuri
- a solicita și a oferi informații despre evenimente, experiențe și activități trecute
- a solicita o părere
- a exprima o opinie pozitivă/ negativă
- a invita, a accepta/ a refuza o invitație/ propunere/ solicitare
- a descrie persoane și obiecte
- a exprima necesitatea și obligația
- a exprima o dorință sau o preferință
- a exprima acordul/ dezacordul
- a da instrucțiuni/ soluții

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Pe parcursul clasei a X-a la limba modernă 2 se recomandă a se opera cu următoarele elemente de construcție a comunicării:

ELEMENTE FONETICE ȘI LEXICALE DIN SFERA TEMATICĂ ABORDATĂ

- Cuvinte, sintagme corespunzând funcțiilor comunicative și domeniilor tematice
- Sinonime și antonime

ELEMENTE GRAMATICALE

Articolul și substantivul [consolidare]

- hotărât și nehotărât; contragerea cu prepoziții [consolidare]
- numărul substantivelor, cazuri particulare

Adjectivul

- adjectivul calificativ: acordul și gradele de comparație [consolidare]
- adjectivul și pronumele posesiv*
- adjectivul și pronumele demonstrativ*; contragerea cu prepoziții [consolidare]
- adjectivul și pronumele nehotărât*: formele frecvente
- adjectivul numeral cardinal și ordinal [consolidare]

Pronumele

* Conținuturile marcate cu asterisc nu vor fi abordate autonom, ci global, integrate în structurile care se impun.

pronumele personal complement direct și indirect: locul lor în fraza asertivă și imperativă
 contragerea pronumelor atone cu funcția de complement direct și indirect [consolidare]
 pronumele relativ
 pronumele interogativ [consolidare]

Verbul

modul indicativ: prezent, perfect simplu, imperfect, perfect compus, mai mult ca perfect, viitor [consolidare]

modul condițional: condiționalul prezent

modul imperativ [consolidare]

modul participiu: forme regulate și neregulate;

Adverbul: elemente cu mare frecvență în comunicare

adverbe de mod, de cantitate, de timp, de loc, de afirmație și de negație [consolidare]

Prepoziții și conjuncții: elemente cu mare frecvență în comunicare [consolidare]

Tipuri de fraze: asertivă (afirmativă și negativă), interogativă, imperativă, exclamativă [consolidare]

Tipuri de texte: textul informativ, textul descriptiv

Categoriile gramaticale enumerate aparțin metalimbajului de specialitate. În cadrul comunicării didactice, ele vor fi introduse în mod rațional, potrivit nevoilor de exersare / îmbogățire a funcțiilor comunicative și nu vor face obiectul unei evaluări explicite. Consolidarea se referă la reluarea elementelor de construcție a comunicării, cu îmbogățirea valențelor comunicative și / sau diversificarea contextelor de utilizare, fără o prezentare punctuală, explicită, ele fiind abordate în cadrul achiziției globale.

SCURT GHID METODOLOGIC²

Procesul de formare/ învățare/ instruire, privit global, la nivelul clasei, presupune:

- proiectarea de la Curriculumul Național ⇒ la planificarea anuală ⇒ la proiectarea unităților de învățare;
- transpunerea proiectului în activități didactice concrete;
- evaluarea procesului care se desfășoară în clasă în vederea reglării lui prin analiza feedback-ului obținut.

I. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ – este un instrument de interpretare personalizată a programei, care asigură un demers didactic concordant cu situația concretă din clasă. **Se recomandă ca planificările calendaristice să fie elaborate pentru întreg anul școlar**, pentru a se avea o imagine de ansamblu asupra realizării curriculumului pe întreg anul.

Elaborarea planificărilor pentru clasa a X-a presupune următoarele etape:

1. Studiarea atentă a programei și a manualului pentru care s-a optat.
2. Corelarea competențelor și conținuturilor din programă cu unitățile / lecțiile din manual în care se regăsesc.
3. În cazul în care manualul nu acoperă în totalitate programa, căutarea altor resurse didactice.
4. Stabilirea succesiunii unităților de învățare (oră / ore de curs) și detalierea conținuturilor tematice pentru fiecare unitate în raport cu acele competențe specifice care le sunt asociate prin programă.
5. Alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare, în concordanță cu competențele specifice vizate

Structura planificării calendaristice

Nr. U.Î.	Conținuturi ale U.Î.	Competențe specifice vizate ³	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații (amendamente)
	- tematic - elemente de construcție a comunicării - funcții comunicative				
	-				
	-				

II. PROIECTAREA UNEI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Metodologia de proiectare a unei unități de învățare constă într-o succesiune de etape înlănțuite logic, ce contribuie la detalierea conținuturilor, în vederea formării competențelor specifice.

Etapile proiectării sunt aceleași oricare ar fi unitatea de învățare vizată.

Detalii ale conținuturilor unității de învățare	Competențe specifice vizate	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
---	-----------------------------	------------------------	---------	----------

² Pentru detalii, a se consulta *“Ghid metodologic – aria Limbă și comunicare, liceu”*, MEC, CNC, București, 2002.

³ În această rubrică vor fi incluse și valorile și atitudinile vizate cu preponderență de unitatea de învățare respectivă.

Ce?	De ce?	Cum?	Cu ce?	Cât? (În ce măsură?)
- tema (detaliată pe lecții) - text / tip de text - elemente de construcție a comunicării - funcții comunicative				

III. TIPURI DE ACTIVITĂȚI ȘI EXERCITII RECOMANDATE PENTRU DEMERSUL DIDACTIC

1. *Receptarea de mesaje transmise oral și în scris în diverse situații de comunicare*

- exerciții de identificare
- exerciții de discriminare
- exerciții de confirmarea înțelegerii sensului global dintr-un text oral sau scris
- exerciții de selectarea ideilor principale dintr-un text (oral sau scris)

2. *Producerea de mesaje orale sau scrise adecvate unor contexte variate de comunicare*

- exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri
- exerciții de completare de formulare, text lacunar
- exerciții de construire a paragrafului
- exerciții de redactare simplă cu întrebări de sprijin și plan
- exerciții de prezentare, relatare/repovestire, rezumare
- exerciții de formulare de corespondență personală/oficială (mesaje, scrisori, e-mail, felicitare, carte poștală, cerere, curriculum vitae, proces verbal, referate)

3. *Realizarea de interacțiuni în comunicarea orală și scrisă*

- exerciții pe perechi și în grup: dialog, conversație (față în față sau telefonică), interviu, mesaj, scrisoare de răspuns,
- joc de rol, discuție, dezbateri
- prezentare
- exerciții de grup: formulare / ordonare / esențializare a unor idei/enunțuri

4. *Transferul și medierea mesajelor orale sau scrise în situații variate de comunicare*

- exerciții de transfer și transformare
- exerciții de transfer de informație în și din coduri non-lingvistice (grafice, scheme, imagini)
- exerciții de traducere și retroversiune

IV. EVALUAREA

Evaluarea formativă, continuă și regulată este implicită demersului pedagogic curent în orele de limbă modernă, permițând, atât profesorului cât și elevului, să cunoască nivelul de achiziționare a competențelor și a cunoștințelor, să identifice lacunele și cauzele lor, să facă remedierile care se impun în vederea reglării (ajustării) procesului de predare/ învățare. Pentru a se realiza o evaluare cât mai completă a învățării, este necesar să se aibă în vedere, mai ales în evaluarea formativă continuă, evaluarea nu numai a produselor activității și învățării elevilor, ci și a proceselor de învățare, și a competențelor achiziționate, a atitudinilor dezvoltate, precum și a progresului elevilor. Este evident că modalitățile (metode, instrumente) tradiționale de evaluare nu pot acoperi toată această paletă de rezultate școlare care trebuie evaluate. În aceste condiții, pentru a putea obține cât mai multe date relevante privind învățarea, este necesar ca pentru evaluare profesorii să facă apel la metode și instrumente complementare de evaluare.

Pentru evaluarea achizițiilor elevilor (în termeni cognitivi, afectivi și performativi), a competențelor lor de comunicare și inter-relaționare, la limbi moderne se recomandă utilizarea următoarelor metode și instrumente:

- Observarea sistematică (pe baza unei fișe de observare)
- Tema de lucru (în clasă, acasă) concepută în vederea evaluării
- Proiectul
- Portofoliul
- Autoevaluarea